Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 12 din., pol leta 7 din., četrt leta 4 din. Izven Jugoslavije 25 din. Naročnina se pošlje na upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, Koroška cesta št. 5. List se dopošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para. Poštnina v državi SHS pavšalirana.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo: Koroška cesta št. 5, Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primerna popust. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.603.
Telefon interurban št. 113.

7. štev. Maribor, dne 27. aprila 1923. 56. letnik.

Rusi in Nemci

so pripravili ravno za Veliko noč udeležencem genovske konference in celemu svetu veliko presenečenje s sklepom posebne rusko-nemške pogodbe. Konferenca v Genovi se je sklicala, ker so vsi uvideli, da ne gre več, da bi takozvani »zmagovalci« — par držav s svojimi bojevitimi oblastniki poveljevali celemu svetu. Na konferenco so prišli zastopniki vseh držav, »zmagovalci« so pa mislili, da bodo svojo nadvlado obdržali, da bodo z lepimi besedami svet zapeljali ter vnovič utrdili nove jarme za male in premagane. Francija se Nemčije boji in zato je bil njen glavni cilj, da se Nemčija kolikor mogoče potlači in tudi Rusija kolikor toliko priveže. Novi jarmi so bili dobro pripravljeni, pa vkljub temu sta se našli dve močni državi — Rusija in Nemčija, napravili križ čez preteklost, odpustili drug drugi vse dolgove ter se predstavili kot močna skupina, ki hoče enotno, složno in enakopravno začeti pravo obnovitev. Za sovjetsko Rusijo je podpisal pogodbo sovjetski komisar Čičerin, za Nemčijo pa min. dr. Rathenau.

Pomen pogodbe.

Rusko-nemška pogodba je izpremenila ves današnji svetovni politični položaj.

Pred vojno so bile sile razdeljene na trozvezo (Avstrija, Nemčija in Italija) in na antanto (Francija, Anglija in carska Rusija). Med tema skupinama je izbruhnila leta 1914 vojna, med vojno se je antanti še pridružila Italija, Japonska in Amerika, Rusija je pa s koncem carstva od nje odpadla. Po miru v Parizu je razdelitev izgledala takole: na eni strani antanta s priveskom nekaterih malih držav, na drugi Nemčija in premagane države, Amerika pa sama, ker ji je začelo presedati delovanje z antanto. Antantne države druga proti drugi niso ravno zavezniške, dolžne so druga drugi, dolgov ne plačujejo in druga preži na drugo, da bi ji izpodmaknila kake uspehe in koristi. Vse so dolžne Ameriki, vse čakajo na njeno pomoč, Amerika pa pomoč odreka ter vedno tirja slabe dolžnike in še slabše plačnike. Pri vsem tem in pri slabih odnošajih je pa antanta vedno skupno nastopala proti premagancem in tvorila je ogromno premoč. — V sled zveze Rusov z Nemci je pa ta nadvlada in premoč antante nad vsemi evropskimi državami — danes strta in ves pošteni svet v pravi mirolJubnosti in smislu za pravo svetovno obnovitev mora pozdravljati odločni in pošteni nastop Rusov in Nemcev proti podjarmljenju in izkoriščevanju.

Moč rusko-nemške zveze.

Pogodba obsega in veže ogromno ozemlje z več kot 200 milijoni prebivalcev. Ena država bo v polni meri izpopolnjevala drugo. Rusija ima silno prirodno bogastvo, Nemčija pa izvrstno razvito industrijo in dovolj izvežbanih moči, da dvignejo prirodno bogastvo iz ruske zemlje ter ga spravijo med svet. Tako je moč, ki jo predstavljata obe državi skupaj, naravnost nepremagljiva. Nemčija je bila dolgo obkoljena od vseh strani, sosedje so pobijali vrednost njenih proizvodov, surovine in vse, kar ji primanjkuje so pičlo dajali in še to po visokih cenah. Rusija je bila tudi še dalje časa oblegana, tuje, podkupljive čete so jo plenile, manjkalo ji je izvežbanih moči in strojev, da dvigne in obdela svoje prirodno bogastvo, sedaj bo pa ena iz druge krila svoje primanjkljaje in obema je odprt dober trg v Aziji.

Posledice pogodbe.

so dalekosežne. Kakor rečeno, je antanta ovirala gospodarski razvoj Nemčije in nalagala ji je strašna bremena — odškodnine. Nemčija plačuje ogromne svote v zlatu, kako dolgo jih bo še plačevala, je veliko vprašanje. Antanta ji vedno pravi: zvišajte davke, nemška vlada, ki je ljudska-republikanska, pa noče ubijati svojega ljudstva. — Francija žvenklja z orožjem, v skrajnem slučaju pa proti združeni sili Nemcev in Rusov ni moči na svetu.

Rusi imajo še lažje stališče. Antanta zahteva od njih vojne in predvojne dolgove, ki jih je napravil car nesrečnega in slabega spomina, Rusi pa pravijo: Če plačamo mi, kar se je car zadolžil, morate tudi vi nam plačati, kar ste bili caru dolžni, kar ste dolžni Rusiji za vojne žrtve v vašo korist in vse to, kar ste nam po vojni z raznovrstno podkupljeno vojsko napravili škode. Izenačenje enega računa z drugim iznese, da ima antanta še Rusiji doplačati okroglih 60 milijard zlatih frankov.

Če bo antanta skušala z orožjem poiskati pot iz te zagate, se ogromna masa od 200 milijonov oboroži, organizira in vsak napad na to silo je brezupen. Rusi in Nemci bodo lahko diktirali svoje pogoje celi Evropi in sledila bo revizija mirovnih pogodb, ki bo Evropi dala drugačno politično lice.

Rusko-nemška pogodba in država SHS.

Pašič in drugi naši oblastniki so bili nekdaj slepo udani ruskemu carju, na njegovo dvorsko kočijo je bil pripet srbski politični vozíček. Ko je carja in njegov dvor ubilo ogorčenje, ki ga je sam nakopičil in zakrivil, so se oblastniki SHS brez narodovega odobravanja z isto slepo udanostjo oklenili Francozov. Francozi vodijo danes isto nasilno politiko, kot nekdaj nemški »Kaiser« in naši oblastniki se jih držijo, četudi imajo pri tem slab ugled pred celim ostalim svetom, narod Jugoslavije, ki se nikdar ne vpraša, pa silna bremena in strašne žrtve. Vrhu tega še sanja naša vlada, zlasti Pašič, da pride v Rusiji zopet car s svojimi generali, knezi, baroni in dvornimi norci na površje. Zato se v naši državi redijo na narodne stroške Wranglovci in vsi drugi pustolovci, ki bi se tudi vragu zapisali, samo da dobijo nazaj, kar so s carjevim padcem izgubili, in da zopet zapoje bič nad ruskim kmetom. V Beogradu kujejo ruski pregnani generali vojne naklepe proti sovjetski Rusiji in list »Balkan« spusti vsak dan kako proslavo »belega ruskega carja« in kako vojno hujskarijo. Za Veliko noč ga je proglasil celo svetnikom in padec te kronane glave, ki si je izmislila toliko strašnih bremen za svoje ljudstvo, ki je v napuhu, zlatu in blaznem razkošju odrejala in s satansko naslado gledala strašno smrt in trpljenje tisočerih, ki so vpili po pravici, — si upa bogokletno primerjati s Kristusovim trpljenjem.

Z zastopniki sovjetske Rusije se v Genovi pogaja ves svet, ker ne more brez njih, naši zastopniki se jih pa skrbno ogibljejo. Angleška vlada se zgraža nad spletkarijami naše vlade z zloglasnim Wranglom in pozvala je našega zunanjega ministra na odgovornost. Minister je vse tajil, kar vsak lahko vidi in s čemer se beograjski listi celo bahajo. Naši oblastniki seveda ne priznajo današnje Rusije, nekdaj so jo videli in poznali samo v carju in ker cara ni več, ker so se vdinili Francozom, so za vse, kar je proti Rusiji.

Bodočnost lahko tako politiko bridko maščuje. Prej ali slej bodo mirovne pogodbe revidirane ali spremenjene, Avstrija se bo priključila Nemčiji in evo, od ene strani že imamo za soseda nemško-rusko zvezo. Kmalu ga lahko dobimo še od druge strani. Bolgari se razumejo na politiko naslonili se bodo na one, ki nimajo namena jih tlačiti, to so Rusi. S tem si odpro pot tudi v Azijo. Večina Azijatov že danes hodi v sovjetsko Moskvo po nasvete in kmalu bo Rusija s svojimi zavezniki posredovalec in vez dveh svetovnih delov. Tudi Italija, ki je pred leti izdala Avstrijo, lahko vsak čas izda antanto ter se radi večje koristi priključi novi zvezi. Tako nam ostanejo samo še Madžari in Rumuni. To je slaba družba, pa če bi bila tudi dobra, bo lahko stisnjena in stlačena preko mogočnih sosedov čakala na francosko pomoč baš tako zastonj, kot Francija že danes čaka na pomoč preko morja od Amerike.

Radi teh izgledov bodočnosti je potrebna korenita sprememba naše politike na zunaj in na znotraj. Na zunaj se bodo znali razgledati in postaviti le oni državniki, katere bodo vsi narodi Jugoslavije postavili in odobravali kot svoje vodnike in zastopnike.

— — —

Velik shod v Ptuju.

Na belo nedeljo je bil v Ptuju naravnost veličasten shod Slovenske ljudske stranke, odnosno Kmetske zveze. Nič plakatov, nič kričave reklame, samo kratko naznanilo v »Straži« in »Gospodarju« in zbrali so se možje ptujskega okraja v velikih trumah, da pokažejo svojo odločnost in voljo ter slišijo poročilo dr. Korošca. Celo nekaj izrazitih nasprotnikov je privabilo naše zborovanje.

Prišli so naši možje iz Haloz, iz Slov. goric, iz Gornjega in Spodnjega Dravskega polja, iz bližje in daljše okolice Ptuja in ena misel, ena volja je prešinjala vse. Kdor je zrl te mirne, odločne, izobražene naše može kmetskega, delavskega in obrtnega stanu, je moral uvideti, da naša stranka s svojim programom združuje cvet našega naroda in da s svojimi nesebičnimi zaupniki in zastopniki gre zanesljivi zmagi nasprot.

Zborovanje se je vršlo v obširni dvorani Društvenega doma — prej »Vereinshaus« in sicer so se sestali na poziv okrajnega vodstva Županske zveze ob devetih najprej župani in odborniki posameznih občin ter na podlagi poročila dr. Vesenjaka sklepali o sklepih okrožnega odbora in se posvetovali o nekaterih drugih zadevah, katere bomo obravnavali v prihodnjih številkah »Slov. Gospodarja«.

Ob pol enajstih je bilo politično zborovanje, katero je vodil gospod Miha Brenčič kot predsednik okrajne organizacije KZ. Dr. Korošec je v eno in pol ure trajajočem govoru pojasnil zborovalcem naš notranjepolitični položaj. Govoril je posebej o slabem gospodarstvu sedanje vlade, o neznosnih posledicah centralizma in o krivicah, ki izvirajo nujno iz centralizma ter povdaril, da gremo nasproti uresničenju našega programa po avtonomni in samoupravni Sloveniji. Ostati moramo le trdni in neizprosni ter sklenjeni v borbi.

Dr. Korošec je podvrgel ostri kritiki tudi našo zunanjo politiko ter kazal, kako se gradi sčasoma v Evropi nov red, kjer kmet in delavec ne bosta več sužnja kapitalizmu, temveč bosta s svojimi zadružnimi organizacijami gospodovala in se medsebojno dopolnjevala.

Zborovalci so z napeto pozornostjo sledili izvajanjem svojega voditelja in navdušeno odobrili njegovo dolgo poročilo, polno pogledov v bodočnost. Za dr. Koroščem je govoril kratko še prof. Vesenjak in predsednik Brenčič, ki je pridejal še poročilo o svojem delovanju za okraj in bolnišnico. Predlagal je tudi resolucije, ki se v glavnem krijejo s sklepi Županske zveze in shoda v Slov. Bistrici. Pridejal pa je posebej resolucijo, s katero zborovalci odločno obsojajo misel, da bi se zaprla ptujska bolnica in da bi se njen dragocen materijal po prizadevanu dr. Černiča, primarija v Mariboru, prenesel v Maribor. Vse resolucije so bile soglasno sprejete in predsednik je zaključil zborovanje, ki je trajalo nad dve uri.

Sijajno zborovanje KZ v Žalcu.

Na velikonočni pondeljek je bil shod SLS v Žalcu. Shoda se je udeležilo gotovo nad 300 mož in mladeničev in tudi ženstvo je bilo častno zastopano. Velika dvorana g. Hodnika je bila polna. Govoril je narodni poslanec g. Davorin Krajnc, ki je v blizu dveurnem govoru podal poročilo o političnem položaju in delovanju naših in nasprotnih poslancev. Ljudstvo je poslušalo poročilo z burnim odobravanjem. Značilno je, da gospod minister Pucelj, ki je imel pred par mesci v Žalcu shod z največjim pompom in ministersko avtoriteto, ni imel tako lepega shoda kot SLS. — To je znamenje, da so Žalčani pametni ljudje in ne gredo za tistimi, ki gonijo liberalno lajno, ampak za tistim, ki dela za blagor ljudstva in to bo storilo naše ljudstvo povsod.

Shod je spretno vodil g. Jurhar.

Na shodu so se sprejele sledeče resolucije: 1. V velikem številu zbrani zborovalci protestirajo proti 200 odstotnemu zvišanju davkov. 2. Proti obdačenju vozil na

Bankovec za milijon funtov*) zlata.

Angleški spisal Mark Twain.**

Tistikrat sem štel sedemindvajset let.

Uradnik sem bil pri neki banki v San Franciscu, ki se je pečala z nakupom in prodajo zlatih rudokopov, in prav dobro sem se razumel na denarne posle in na trgovino z delnicami. Sam sem bil na svetu, druga nisem imel ko brihtno glavo in dobro ime, toda to mi je zadostovalo na potu k sreči in zadovoljen sem bil s svojimi izgledi v bodočnost.

Ob sobotah popoldan po sklepu uradnih ur sem bil prost. Kadar je bilo vreme lepo, sem šel v pristanišče, si najel majhno jadrnico in sem jadral ven na morje.

Neke sobote večer pa sem si upal predaleč in veter me je odnesel na odprto morje.

Solnce je zašlo in že sem izgubljal upanje, da bi se še živ in zdrav kedaj vrnil, ko me najde trgovska jadrnica, ki je potovala v London. Vkrcali so me in me vzeli s seboj.

Vožnja je bila dolga in viharna in potnino sem moral odslužiti kot priprost mornar.

Ko sem stopil v Londonu na suho, je bila moja obleka raztrgana in oguljena in samo eden dolar sem imel v žepu. Zanj sem prenočil in se prehranil za 24 ur. Nadaljnih 24 ur pa sem bil brez strehe in brez jesti.

Drugi dan krog desete ure sem se lačen in onemogel vlekel preko Portland Place.

Mimo je prišel otrok v spremstvu pestunje. Sočna, debela, živobarvna hruška mu je neopaženo zdrknila iz rok in padla v obcestni jarek.

Seveda sem se ustavil in uprl svoje gladno poželjive oči v blatni zaklad. Voda se mi je nabirala v ustih, moj prazni želodec se mi je krčevito zvijal, duša in telo sta mi koprnela po okusnem sadežu.

Pa vsakokrat, kadar sem se zgenil, da bi ga pobral, je prišel kdo mimo in me je pogledal. Seveda sem se vsekdar spet vzravnal in sem brezbrižno gledal krog sebe in se delal, kot da bi vobče niti ne mislil na hruško. Parkrat se mi je tako zgodilo. Zaželjeni sad je ležal v jarku, jaz pa sem gladen in poln skomin stopical krog njega.

Že sem ves obupan sklenil, da bom vrgel od sebe vso sramežljivost in pobral hruško, — ko se odpre okno za mojim hrbtom in nekdo mi zakliče:

»Stopite, prosim, za trenutek k nam!«

Najbrž me je kdo imel za berača, sem pomislil, — saj sem zares na zunaj izgledal čisto beraški — pa je opazoval moje muke in skušnjave in mi je hotel dati kaj vbogajme, morebiti celo — oh — kaj toplega za želodec.

Obrnil sem se za klicem.

Postaren gospod je gledal skozi okno in mi je kimal.

Za trenutek se je uprl v meni ponos bančnega uradnika, — pa glad je hujši kot ponos — vstopil sem.

Sijajno oblečen strežaj me je peljal v razkošno, bogato sobo. Dva prijazna gospoda sta me sprejela, odpravila strežaja in mi rekla sesti.

Pravkar sta menda končala svoj zajutrek. Ostanki so še ležali na mizi in pogled na nje me je skorajda premagal. Vse sile sem moral zbrati, da nisem planil k mizi. Pa ker mi nista ničesar ponudila sem moral brzdati svoj glad kakor sem vedel in znal.

Ta dva gospoda torej sta hotela poravnati zanimiv prepir, ki sem zanj sicer zvedel šele precej časa pozneje, ki bi pa v njem jaz naj imel glavno vlogo. Brata sta bila, in pred nekaj dnevi sta se bila vroče sporekla in končno sta naredila stavo, s čimer Angleži običajno poravnajo — svoje sporne zadeve.

Stvar je bila pa tale. Povem jo čitateljem vnaprej, da bodo potek dogodkov bolje razumeli nego jaz, ki nisem izpočetka vedel, zakaj je šlo.

Angleška državna banka je izdala pred nedavnim časom dva bankovca, vsakega za milijon funtov zlata. Potrebovala jih je za neko izplačilo v inozemstvu. Omeniti je treba, da tako visokih bankovcev Angleška banka ne prej ne pozneje kedaj ni več natisnila.

Iz kakršnegakoli vzroka, ne vem prav zakaj, pa je bil izplačan le eden teh bankovcev. Drugi je ostal shranjen v varnih kleteh bančne palače.

* Angleški funt (pound sterling), računska enota v denarnem prometu, je veljal v mirovni dobi 24 naših kron.

** Mark Twain (izgovori: Tvén) je izmišljeno ime. — Pisatelj se imenuje Samuel Langhorne Clemens, rojen l. 1835 v državi Minnesota v Severni Ameriki. Je najboljši amerikanski humorist, sploh vsega angleškega slovstva. Njegov humor je fin, duhovit, navadno leži v pretiravanju in v komičnih prizorih, jedro je pogosto skrito, da si ga mora čitatelj šele iskati, kar pomnožuje njegovo vrednost. Mark Twainova dela so med prvimi v svetovnem slovstvu in so prevedena v vse evropske jezike. Upamo, da bomo ustregli našim bravcem, ako jim podamo nekaj njegovih del v prevodu.

vzmetih pri kmetih, ker niso luksuz. 3. Da se takoj izplačajo 20odstotni boni. 4. Proti temu, da se odpravijo cestarji na državnih cestah. 5. Dohodninski davek naj se pobira v celi državi enakomerno. 6. Zahtevamo odločno avtonomijo Slovenije. 7. Z vso odločnostjo odklanjamo namen prosvetnega odbora, da se vrže verski pouk iz šol. 8. Jugoslovanskemu klubu izrekamo popolno zaupanje. 9. Zahtevamo, da se volitve v državni zbor takoj razpišejo. 10. Da se Wranglovci takoj iz državne službe odpustijo in se jih tudi ne sme z državnimi sredstvi podpirati.

Obrt farbarije, ki izdeluje slepila.

Človeku, kateri ne pripozna svojih hudobij in se dela lepega in nedolžnega, pravimo, da je zakrknjeni grešnik. Tak zakrknjen politični grešnik je »Samostojna kmetijska stranka« s svojim ministrom Pucljem in njegovimi poslanci. Ta stranka je šla takoj po volitvah leta 1920 v vlado. Zakrivila je v družbi z demokrati, Turki in srbskimi radikali vso današnjo mizerijo, v kateri se nahaja država in vsak posameznik. Pucljevci to sami dobro vedo, a kljub temu se še drznejo hoditi med naše ljudstvo in se mu hliniti. Prav je imel kmetski mož, ki je na nekem shodu Slovenske ljudske stranke izjavil: »Samostojni poglavari so fabrikanti farbarije in hinavstva.«

Že drugo letò teče, odkar je Samostojna stopila v beograjsko vlado. Kakšne uspehe je dosegla od tega časa? — Naštejmo jih:

1. Od 28. novembra 1920 naprej so se zvišali vsi davki, nekateri so se celo podesetorili. Veliki uspeh Puclja in poslancev Samostojne!

2. Število vojaštva se je od 28. novembra 1920 do danes vedno zviševalo. Skoro vsak fant — zdrav ali ne — mora v kasarno za 18 do 24 mescev. Minister Pucelj sedi v vladi, ki to določa. Torej spet uspeh!

3. Nad 300 vojakov je umrlo nesrečne smrti v mrazu in pomanjkanju v zimi 1921—22. Minister Pucelj je sedel skupno z vojnim ministrom Zečevičem, ki je to zakrivil. — Zakaj ni ugovarjal? — Krasen uspeh! Kaj ne?

4. Moža, ki je tiral v sredi najhujše zime uboge fante-rekrute v živinske vozove in jih transportiral iz Slovenije v Makedonijo, so hoteli poslanci Jugoslovanskega kluba in drugih opozicijonalnih strank spraviti na zatožno klop. To se ni posrečilo, ker so tudi poslanci Samostojne glasovali za generala Zečeviča. Naše fante se za vsako malenkost kaznuje, a general, ki ima na vesti toliko stotin nedolžnih žrtev, se sme svobodno sprehajati po beograjskih ulicah. Njemu se nič ne zgodi. Zopet uspeh, ki so ga soudeležni Pucelj, Mermolja, Urek, Drofenik, Dobnik in še drugi.

5. V jeseni leta 1921 so kmetom odvzemali konje in vozove. To se je zgodilo za časa, ko sedi v Beogradu kot minister Ivan Pucelj. Velik uspeh!

6. Predvojna posojila Srbije smo morali prevzeti v plačilo vsi državljani naše države. Samo obresti teh posojil znašajo na leto okokli 4000 milijonov kron. Naše občine in na tisoče ubogih ljudi pa zastonj prosijo in zahtevajo, da naša država prevzame stara avstrijska in vojna posojila. Gospod Pucelj, zopet vaš in vaše stranke — uspeh!

7. Vlada, v kateri sedi Pucelj, je že opetovanokrat potrdila obljubo, da povrne odvzetih 20 odstotkov. Sijajen — uspeh!

8. Pod vlado demokratov in samostojnih pada vrednost našega denarja (valuta) skokoma. Draginja vsled tega raste. Tudi uspeh!

9. Desetek pri prevzemanju kmetskih posestev se je zvišal od 1 in pol na 5 odstotkov. Sopodpisal je to naredbo tudi Pucelj. Bum! To vam je uspeh!

10. Kolekovina, takse, carina in še stotero drugih novih zvišanj. A, to so vam uspehi od 28. novembra 1920 sem!

11. Tobak podražil, sol podražila, vžigalice se podražile. Joj, sami uspehi!

12. In takse na vozila, na vozove »sa fedrima«, to veselje za kmete, obrtnike in druge zemljane, ki gleštajo take vozove, se je rodilo v dobi blagrovane vlade, v koji sedi Pucelj. In Puceljev podpis se žari pod to naredbo. Prosim čitatelje, da gotovo ne odrekajo tega uspeha Puclju in njegovi Samostojni!

13. In vi tam na mejah naše domovine! Tudi za vas veliki uspeh Puclja in samostojnih poslancev. Vaši dobri Wranglovci, oziroma graničarji, so bili poslani od vlade, v kateri sedi Pucelj. Brez dovoljenja parlamenta jih je vlada sprejela in poslala, da osrečujejo obmejno ljudstvo. Seveda Pucelj ni smel ugovarjati, ker stojita za njim Pašič in Pribičevič z brezovko. Oj Wranglovci, souspeh ministra Puclja!

14. In krona vseh uspehov Samostojne! Zopetno povišanje davkov za 100 odstotkov! Če si kmetič plačal leta 1921 davkov 1000 K, plačal jih boš leta 1922 po načrtu in obljubah beograjske vlade 2000 K. Sijajni, velekrasni uspehi sedanje vlade, v kateri ima »veliko besedo« Ivan Pucelj in za kojo vlado cepetajo Drofenik, Urek, Dobnik in Mermolja. Kdor se ne divi tem uspehom, ta je res že slep!

15. Še na eden uspeh ne smemo pozabiti: Urekova nova hiša, Mermoljevo za pol milijona kupljeno posestvo, novo pohištvo za 250.000 K, dota 100.000 nevesti Puclјevega zeta Stiblerja. To so dejanski uspehi!

Ali še kdo dvomi o veliki moči in uspehih Samostojne? Kdor še ima kak dvom, naj piše po nove uspehe gg. Puclju, Mermolji in kolegom.

Tovarna za farbarijo in slepilo bo prodajala prihodnje tedne svojo robo na shodih po Štajerskem in tudi po Kranjskem.

Minister Pucelj noče iz vlade.

Polomija samostojnih shodov na Slov. Štajerskem in Kranjskem je začela vsem slabostojnim odpirati oči in vsi so že uverjeni, da se jim bliža politično smrtna ura. Zaupniki Samostojne so mnenja: zadnji čas je, da izstopi Pucelj iz vlade in začnejo tudi oni, kot pred volitvami udrihati po Beogradu. V to svrho sklicuje Samostojna zbore zaupnikov iz raznih okrožij.

Minulo soboto, 22. t. m. se je vršil v Mariboru zbor samostojnih zaupnikov za mariborsko okrožje. Zborovanje je posetil tudi tovariš-minister Pucelj, kateremu se je pa tokrat slaba godila in so ga njegovi najzvestejši obsuli z točo očitanj, češ, da je pririnil slabostojno politiko do roba političnega groba. Minister se je na razne očitke slabo odrezaval in je vedno povdarjal, da treba vztrajati v vladi, sicer odtegne samostojnim očka Pašič vsako ugodnost in vsak nadaljni zaslužek pri razni nemški in madžarski živini. Glede koritarstva prebrisani Pucelj je imel še tokrat na svoje zaupnike iz mariborskega okrožja toliko vpliva, da so mu milostno dovolili, naj še ostane v Pašičevi družbi in sopodpiše novo davčno povišanje za 200 odstotkov in povišano trošarino na navadna vina.

Res, z debelo in mastno smolo mora biti namazan ministrski stolček, da ne more z njega glavni zastopnik vseh slabostojnih žepnih pravdarjev — g. Ivan Pucelj.

Samostojni zaupniki v Mariboru so izrazili mnenje, da je strogo opozicijonalna politika Jugoslovanskega kluba edino pravilna. Z vso odločnostjo so zahtevali izstop samostojnih iz vlade pred volitvami in naslonitev Samostojne na kako drugo stranko, ker samostojno in sami ne bodo mogli več stopiti pred javnost volilcev, katere so tako ogoljufali, oškodovali in izdali. Razpravljli so o možnosti združitve samostojnih z zemljoradniki (iz katerih sredine so bili izključeni radi vstopa v vlado. Op. ur.), s klubom onih zemljoradnikov, ki so izstopili iz zemljoradniške stranke in osnovali svoj klub, in z Ljudsko stranko. Prepričani smo, da se bo samostojnega političnega gnoja pred volitvami bala prevzeti razen demokratov vsaka druga stranka.

Za ministrom Puceljem so obsodili samostojni zaupniki poslanca Mrmoljo, ki je moral poslušati iz ust svojih pristašev še bolj bridke resnice, kot njegov tovariš Pucelj. Zaupnik iz Ptujskega polja je vprašal Mrmoljo čisto javno očitno: Odkod in na kak način si je kot ubog begunec naenkrat kupil tako velikansko posest in obogatel kot kak graščak? Vsled tega očitka je bil Mrmolja vznevoljen in jezen do onemoglosti in je samo nekaj mrmral, da je prodal svojo posest na Goriškem za dobrostoječe lire. Njegovega zagovora mu ni nikdo verjel in ga sploh niso potem več pustili do besede.

Tako žalostno je izpadel mariborski zbor samostojnih zaupnikov, še edino zvestih pristašev Samostojne. Kako bi šele opsovali in naravnost nagnali ministra Puclja in poslanca Mrmoljo, ako bi sklical javen shod ne zaupnikov, ampak vseh svojih volilcev, ki so se usedli ob času volitev na slabostojne limanice.

F— v. I.:

Na krivih potih.

Vsi stanovi in vsi sloji v Sloveniji so si sedaj precej edini v tem, da je naše državno gospodarstvo in posebej naša davčna politika za nas krivična in pogubonosna, ker nas vodi v gospodarsko hiranje in naravnost v propad. — Slovenska ljudska stranka, odnosno Kmetska zveza je imela edina pogum, da je v tem oziru prva jasno in določno izrekla svojo besedo ter pokazala pot, katero naša državna uprava mora hoditi, da bo približno vsem pokrajinam in vsem delom jugoslovanske države pravična. — Bilo je to na velikem zborovanju ob priliki orlovskega tabora.

Polagoma prihajajo tudi drugi na ravno isto stališče. To je sicer dobro in razveseljivo, toda škoda je, da niso spoznali tega že poprej in še večja škoda je, da zdaj hodijo deloma kriva pota.

Tako so imeli pretekle tedne tudi slovenski trgovci dvoje velikih zborovanj, v Mariboru in v Ljubljani, kjer so zelo ostro obsodili sedanjo vlado in njeno davčno politiko, toda v veliko škodo ali vsaj nevarnost so se dali zapeljati k sklepom, ki naše pridobitvene sloje: kmete, delavce, obrtnike in trgovce, lahko delijo in medsebojno osovražijo. S tem pa povzročijo škodo ne samo sebi samemu, temveč vsem pridobitvenim slojem. Na omenjenih shodih so namreč sprejeli trgovci in industrijalci med drugimi tudi v rezolucijo sledeče: »Protestiramo proti sedanji praksi, ko se največji del davkov vali na trgovski in industrijski stan, med tem ko drugi stanovi, posebno poljedlci, sorazmerno nezadostno prispevajo k pokritju državnih izdatkov.« Tako se dobesedno glasi odstavek v rezoluciji. Poglejmo malo, kako je nastal in ali je stvarno in taktično upravičen.

Ako se prav spominjam, je podobno pisal najprej demokratski »Agramer« sedaj »Zagreber Tagblatt« in za njm je podobno sklepala zagrebška trgovska zbornica, kjer imajo židovski elementi največ besede. Tem gospodom pa so na žalost sedaj sledili slovenski gg. trgovci in industrijalci. Če bi bili ti pravični, v svoji taktiki pa tudi modri, bi mogli najprej povdarti, da plačujejo slovenski kraji v primeri s svojim premoženjem in življenjem največ direktnih, pa tudi indirektnih davkov. To velja za vse slovenske stanove, brez izjeme. Vsi nosijo težja bremena, kakor pa stanovi in pokrajine izven Slovenije, zato bi bilo modro in pametno, zahtevati najprej izenačenje vseh davkov za državo, ni pa bilo dobro, hujskati davčno upravo na slovensko kmetsko ljudstvo. »Divide et impera«, »deli in vladaj« je bilo nekdaj geslo Rimljanov in po tem vzgledu hočejo nahujskati na zvite načine v Sloveniji stan proti stanu. Toda v tem je za vse velika nevarnost. Kriva so takšna pota, ki jih hodi sedaj v odločilnih trenutkih en stan v Sloveniji, ako si hoče zboljšati položaj na račun drugega, posebej še kmetskega stanu.

Naloga nas vseh, ki čutimo krivično razdelitev bremen, je, da se čim tesnejše zedinimo, medsebojno sporazumno in enotno nastopimo. Trgovca, industrijalca in obrtnika ne teži tudi ves sistem carine in carinarniške praksa nič manj in nič več, kakor kmeta in delavca, saj vemo, da morata onadva kot največja in najštevilnejša konzumenta plačati glavni račun za takšno hiševanje. Ako hočemo imeti trajen uspeh, ako hočemo odpraviti nered, slabo gospodarstvo in vse ogromne nedostatke v upravi, moramo složno, skupno in edino zlomiti moč tistih, ki tako slabo gospodarijo, bodisi zaradi svoje nezmožnosti in nesposobnosti, bodisi iz svoje pokvarjenosti, ki noče videti v obče koristi in potrebe. Zavedajmo se, ako podpiramo politične stranke, katere so zakrivile sedanje zlo, in niso pokazale niti volje, niti zmožnosti, da bi nas spravile iz blata in gnoja, potem smo mi sami sokrivi vse nevolje in nesreče in nimamo pravice, tožiti čez to. Če pa podpiramo centraliste in korupcijoniste in tožimo, smo ali omejeni in kratkovidni ljudje, ali pa licemerski hinavci. Takšni pa položaja zboljšali ne bodo. Treba je torej resno in razumno presojati in se možato odločiti.

Zopet po kmetu!

Slovenska ljudska stranka in Jugoslovanski klub sta se doslej na vso moč borila za povišanje eksistenčnega minima pri odmeri osebne dohodnine in proti krivicam, s katerimi bičajo davkoplačevalce davčne oblasti ravno pri iztirjevanju osebnodohodninskega davka. Že leta 1919 in 1920 so zahtevali naši poslanci, da se zviša eksistenčni minimum pri odmeri osebne dohodnine na 10.000 K. To svojo zahtevo glede eksistenčnega minima je Jugoslovanski klub vedno stavil v ospredje, a ker je v zadnjih letih vrednost denarja od dne do dne padala, so naši poslanci svojo zahtevo glede povišanja eksistenčnega minima zvišali na 16.000 K, kar je pa za naše sedanje skrajno slabo valutno stanje še itak veliko prenizko.

Dne 20. aprila t. l. je razpravljal finančni odbor o davkih v Sloveniji in v Dalmaciji. Odbor je sklenil (vladna večina), da se zviša za leto 1922 eksistenčni minimum pri osebni dohodnini na 10.000 K, a temu povišku so pridjali naredbo, da se skrajša rok za pritožbe zoper odmero davkov od sedanjih 30 na 15 dni. Nadalje se davčnim obvezancem ne bodo več dostavljali dosedanji plačilni nalogi, ampak se bo o obdavčevanju obveščalo na občinski deski. Vsi člani finančnega odbora iz vrst opozicije so odločno nastopili proti skrajšanju roka za pritožbe, a vladini kimavci — med njimi seveda tudi slabostojni, ki imajo večino — so potegnili z vladno večino.

Povišek eksistenčnega minima na 10.000 K za sedanje valutno slabe čase itak nič ne pomeni, pač pa bo skrajšanje roka za pritožbe od 30 na 15 dni zelo kruto zadelo ravno malega kmeta.

Zelo malo je kmetov, ki bi znali sami sestaviti pritožbo zoper krivično odmero dohodarine in je obdavčenec komaj tekom 30 dni dobil kakega veščega prijatelja ali znanca, ki mu je pravilno sestavil pritožbo. Obdavčenec pa po novi naredbi obvestila, koliko mu je plačati osebne dohodnine, niti v roke ne bo dobil, ampak bo moral iti na občino in si tamkaj poiskati na občinski deski svoje ime in predpisani mu davčni znesek.

Po tej novi naredbi bo toliko in toliko kmetov zamudilo rok za pritožbo in bo izročeno na nemilost davčnemu vijaku. Predno bo naš kmet pogruntal z občinske deske znesek predpisane mu osebne dohodnine, mu bo že davno eksekutor na vratu. Sokrivdo na novi, za našega kmeta dokaj usodepolni naredbi glede osebne dohodnine nosijo tudi samostojni in demokratje, ki so pokorno privezani na vladno vrv, ki vleče našega kmeta že dokaj časa v gospodarsko propast.

Eksistenčni minimum so na eni strani zvišali, a na drugi strani pa onemogočili možnost pritožbe zoper krivično odmerjene davke — to je pač čisto samostojno-demokratsko.

— — —

Brata torej sta pogovarjaje se prišla tudi na vprašanje, kako neki bi se godilo poštenemu, pa sicer prebrisanemu tujcu, ki bi ga usoda brez znancev in prijateljev zanesla v London in ki bi ne imel drugega denarja, ko tisti bankovec za milijon funtov zlata in ki bi ne znal povedati, kako je prišel bankovec v njegove roke.

Brat A je dejal, da bi moral tak človek končno od gladu umreti, brat B pa je trdil, da bi nihče ne mogel in ne hotel menjati tako visokega vrednostnega papirja, na banko bi ga pa tudi ne smel zanesti, ker bi ga takoj zaprli.

Tako sta se prepirala, nazadnje pa je ponudil brat B dvajset tisoč funtov v stavo, da bo mož živel in dobro živel skozi trideset dni in niti zaprli ga ne bodo. In brat A je sprejel stavo.

Brat B je šel torej na banko in je kupil milijonski bankovec. Pristno angleški! —

Nato je narekoval pismo, eden njegovih uradnikov ga je napisal v lepih, pravilnih črkah in oba gospoda sta sedla k oknu in čakala ves dan, da pride pravi človek —.

Marsikak pošten obraz sta videla, pa nobeden jima ni bil brihten dovolj. Marsikaterega brihtnega človeka sta opazila, pa nobeden se jima ni zdel pošten dovolj. Mnogi so bili pošteni in brihtni, pa jima niso bili zadosti revni, ali pa če so bili revni nso bili tujci. Vsakemu je manjkalo te ali one lastnosti in nista se mogla zediniti na nobenega — dokler nista zagledala mene.

In opazovala sta me, ko sem se s sramežljivo poželjivostjo oziral po hruški, in soglasno sta izjavila, da so pri meni dani vsi pogoji, in enoglasno sta me izbrala — in sedaj sem stal pred njima in čakal, da zvem, čemu sta me poklicala.

Najprvo sta me križem izpraševala o moji osebi in o moji preteklosti in kmalu sta izvlekla iz mene vso mojo zgodovino. Povedala sta mi, da prav popolnoma odgovarjam njunim namenom.

Dejal sem, da me to želo veseli, ampak da bi rad vedel, kaj pravzaprav hočeta od mene.

Mesto odgovora mi je eden stisnil pismo v roke in je pripomnil, da bom v njem našel vsa potrebna pojasnila.

Hotel sem pismo odpreti, pa rekel mi je, da ne. Naj vzamem, je dejal, pismo seboj na svoj dom in naj ga prav pazljivo preberem, pa da se naj ne prenaglim — nepremišljeno.

Osupel nad čudnimi pogoji sem hotel kaj več podrobnega zvedeti, toda nista mi dala govoriti.

Poslovil sem se torej, pa užaljen in jezen sem bil, da me imata za norca in zbijata svoje šale z menoj siromašnim tujcem, toda reči si nisem upal ničesar, ker nisem bil v položaju, da bi se mogel ustavljati mogočnim in bogatim ljudem.

Sedaj bi bil pobral in pojedel hruško pred očmi celega sveta, tako sem bil lačen, — pa ni je bilo več. Nesrečni doživljaj z bogatinoma me je oropal zadnjega upa, da si otešim svoj glad in nič kaj ljubeznjivo nisem mislil — na nju.

Zato pa sem tudi koj odprl pismo, komaj da sem bil za oglom.

In glej, v pismu je bil denar —!

Moje mnenje o bogatih Angležih se je mahoma izpremenilo, to si lahko mislite! In niti trenutek se nisem pomišljal, vtaknil sem pismo v žep svojega telovnika in sem se odpravil v najbližnjo in seveda najcenejšo gostilno.

(Dalje prihodnjič.)